

zelena istra

Gajeva 3, 52100 Pula
tel. i faks (052) 506 065
www.zelena-istra.hr
udruga-zelena-istra@pu.t-com.hr

**Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog
uređenja i graditeljstva
Ulica Republike Austrije 20
10 000 Zagreb**

U Puli, 3. travnja 2009.

Predmet: **PRIMJEDBE NA NACRT PRIJEDLOGA UREDBE O IZMJENAMA I DOPUNAMA
UREDBE O PROCJENI UTJECAJA ZAHVATA NA OKOLIŠ**

Poštovani, Poštovane,

kao što se i mi čudimo što se Uredba o PUO usvojena u lipnju 2008. godine već mijenja, tako se za razlog tako brzih izmjena zasigurno pitaju i mnogi drugi. Kao jedino obrazloženje izrade izmjena i dopuna predmetne Uredbe na vašim internet stranicama stoji "u cilju racionalizacije i poboljšanja efikasnosti i ekonomičnosti postupka procjene utjecaja na okoliš", uopće ne objašnjavajući na koji će se to način postići veća efikasnost i ekonomičnost. Time se daje vrlo jasna poruka javnosti o interesu koji postoji za dijalogom, iz čega se može stvoriti i zaključak o načinu na koji će pristigle primjedbe biti razmatrane. Da ste željeli stvarnu racionalizaciju i poboljšanje, u raspravu o nacrtu prijedloga uključili biste široki krug zainteresirane javnosti, a rezultat toga bi bio mnogo bolji propis (za društvo) od onoga koji ćete sami proizvesti.

Proučivši predložene izmjene i dopune došli smo do zaključka da će skraćivanje i izbacivanje nekih dijelova postupka dovesti do smanjivanja djelotvornosti procjene utjecaja na prirodu i okoliš kao instrumenta za postizanje održivog razvoja. Cilj procjene utjecaja na okoliš je održivi razvoj i optimalizacija trošenja resursa, zaštita prirodnih sustava, tj. identifikacija, procjena i ublažavanje bio-fizičkih ali i socijalnih i drugih značajnih utjecaja razvojnih aktivnosti. S vašim rezanjima dijelova postupaka ostvarivanje tog cilja postaje upitno. Niže dajemo obrazloženje zašto vaše izmjene o dopune idu u smjeru suprotnom od zacrtanih ciljeva PUO.

Javnost je danas vrlo skeptična prema proceduri PUO i njenoj učinkovitosti smatrajući da se radi isključivo o alatu opravdavanja zahvata ili davanja legitimiteta unaprijed donesnim odlukama. Redovito se događa da se stavovi javnosti izneseni tijekom javne rasprave ignoriraju, pa se i sudjelovanje javnosti u tim procedurama shvaća kao manipulacija javnosti. Tijela javne uprave izgubila su povjerenje građana, pa se i donošenja ovako iznenadnih, brzih i nergumentiranih izmjena shvaća kao još jedan oblik izigravanja same biti postupka PUO i uloge javnosti u njemu. Uz tako veliko nepovjerenje građana možete očekivati i lošu primjenu propisa, tako da zapravo ovakav način ponašanja šteti i vama samima, ali naročito društvu kao cjelini.

Prvi argument u prilog navedenih tvrdnji je nepoštivanje zakona kada je riječ na rok koji ste javnosti dali za davanje primjedbi. Kakav primjer dajete građanima kada sami ne poštujete zakone?

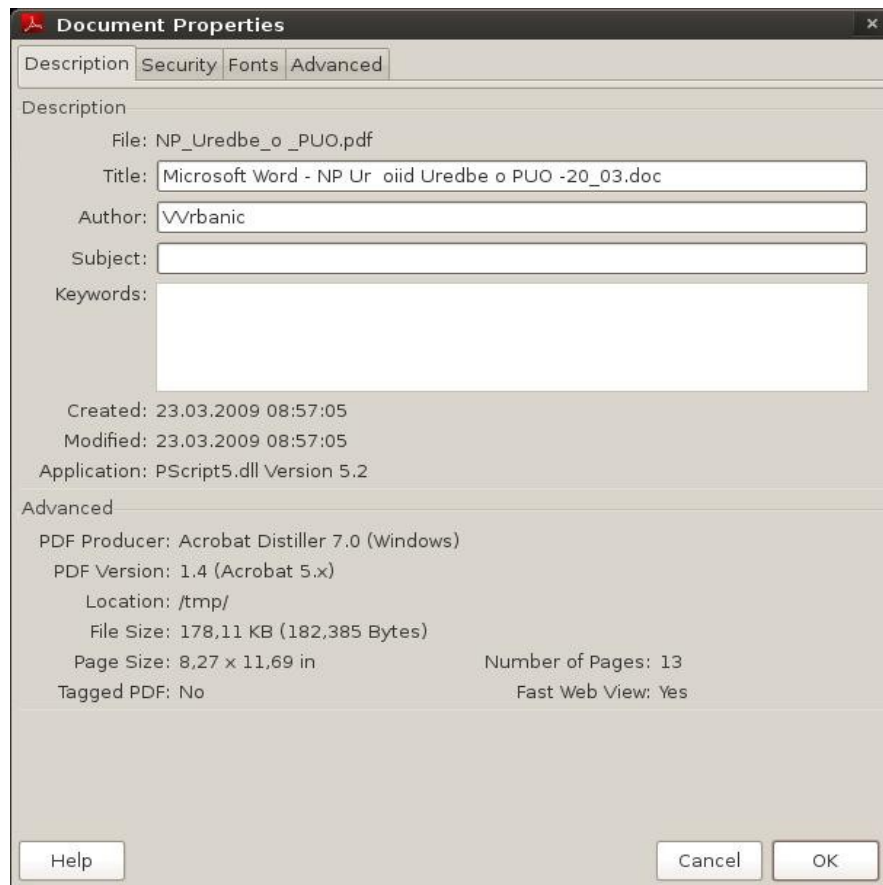
1.

Kršenje Zakona o zaštiti okoliša - rok za davanje primjedbi 20 dana kraći od Zakonom predviđenog

Rok za komentiranje Nacrta prijedloga uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš kraći od Zakonom o zaštiti okoliša predviđenog; člancima 140(1), 140(3), 141(1) je utvrđen minimalni period od 30 dana od objave na internet stranicama MZOPU, što niste poštivali.

Internet stranice MZOPUG kontroliramo svaki dan i poziv na komentiranje Nacrta prijedloga Uredbe objavljen je tek 23. ožujka 2009. godine. Nije prvi puta i vjerujemo nije slučajno da na stranicama na kojima objavljujete nacрте novih propisa ne upisujete i datum objave dokumenta za komentiranje. Stoji samo rok za komentare 3. travanj 2009. Tvrdnju dokazujemo i sljedećim:

Dokument koji je izliskan u vijesti na vašim internet stranicama je pdf dokument izradjen 23.03.2009. godine u 8:57 minuta, kreirao ga je V. Vrbanić i to tako sto je Word dokument pretvorio u PDF koristeći program "Acrobat Distiller 7.0" za MS Windowse. Dostavljamo i sliku s tim informacijama:

S obzirom na 20 dana kraći period objave Nacrta prijedloga Uredbe od zakonom propisanog, zahtijevamo da se rok za komentiranje produži do zakonskog minimuma odnosno dodatnih 20 dana.

2.

Skraćivanje postupka nauštrb stručnosti procjene utemeljenosti studije

Izmijenjeni članak 14. Nacrta prijedloga Uredbe glasi: „(1) Kada nadležno tijelo utvrdi da zahtjev nositelja zahvata za procjenu utjecaja zahvata na okoliš sadrži sve propisane podatke i dokaze sukladno članku 6. i 8. ove Uredbe, donosi odluku o upućivanju studije na javnu raspravu. Nadležno tijelo može, ovisno o složenosti zahvata, odluku o upućivanju studije na javnu raspravu donijeti i tek na prijedlog povjerenstva.”

To bi značilo da nadležno tijelo (MZOPUG, Grad Zagreb ili Županija) mogu, nakon zaprimljenog zahtjeva nositelja zahvata za započinjanjem postupka, studiju direktno uputiti na javnu raspravu bez uključivanja Povjerenstva u ocjenu cjelovitosti i stručnosti studije utjecaj na okoliš. To znači da će se nadležno tijelo u potpunosti osloniti na "vlastite snage" koje će čitati studije o utjecaju na okoliš i moći ih uspoređivati s relevantnim propisima i obaveznim sadržajem. Zaposleni u nadležnim tijelima mogu provjeravati ispunjavanje formalnih zahtjeva za sadržaj studija, ali je neosporna činjenica da nadležna tijela nemaju stručnjake koji bi mogli kompetentno utvrditi stručnu ili znanstvenu utemeljenost SUO. Svaki pojedini zahvat traži stručnjaka upravo za to specifično područje.

Osim toga , ta je izmjena čl. 14. u suprotnosti s člankom 13.(2) Uredbe koji glasi:

"Na prvoj sjednici povjerenstvo ocjenjuje cjelovitost studije u svezi propisanog obaveznog sadržaja, odnosno sadržaja utvrđenog uputom u posebnom postupku. Ocjena stručne utemeljenosti može se dati nakon što se utvrdi da je studija cjelovita".

Nejasno je tko ocjenjuje cjelovitost i stručnu utemeljenost studija, nadležno tijelo ili povjerenstvo?

Savjetodavno STRUČNO povjerenstvo bi trebalo ocjenjivati stručnost studija utjecaja na okoliš - to i jest njegova uloga. Ne bi se smjelo dopustiti da odluku o stručnoj utemeljenosti studija donose nekompetenta tijela nadležna za provedbu postupaka PUO.

3. Javnost i povjerenstva isključena iz rasprava o alternativama

Iz članka 14. izbrisan je i sljedeći stavak : (2) "Prijedlog povjerenstva iz stavka 1. ovog članka obavezno sadrži: - očitovanje povjerenstva o najprihvatljivijoj varijanti zahvata iz studije."

Da li to znači da je Povjerenstvo oslobođeno odgovornosti odabira najprikladnije varijante? Do sada se upravo povjerenstvo očitovalo o najprihvatljivijoj varijanti zahvata. Naše su se primjedbe uvijek odnosile na to što je javnost u potpunosti isključena iz rasprave o mogućim alternativama. Odluka o alternativama je na najbitniji dio procesa donošenja odluke - srce samog postupka PUO. Negativni utjecaj na ljude, prirodu i okoliš najčešće ovisi upravo o varijantama tehnologije i lokacije. Izuzimanjem javnosti iz te faze ne osigurava se izbor najbolje alternative za zajednicu jer samo predstavnici javnosti mogu identificirati javni interes. Do sada smo kritizirali praksu u kojoj 5 članova povjerenstva bez konzultacija s javnošću imaju pravo samostalno odlučiti o najprikladnijoj varijanti. Sada su i oni isključeni iz te faze. Tko onda ocjenjuje najprikladniju varijantu koja će ići na javnu raspravu: nestručno tijelo nadležno za provedbu postupka? Nadležno tijelo nije sposobno rigorozno istražiti i objektivno procijeniti sve ponuđene alternative ili izvršiti komparativnu analizu ponuđenih varijanti.

Javnost bi se trebala imati priliku izjasniti o najprihvatljivijoj alternativni? Javni interes je u stanju identificirati i artikulirati samo javnost.

3. Predložene izmjene idu ka smanjivanju zaštite prirode

Predloženi nacrt izmjena Uredbe u suprotnosti je sa Zakonom o zaštiti prirode (ZZP) i EU direktivama o staništima i o pticama). Pstoje samo dvije obaveze koje proizlaze iz Nature 2000 ekološke mreže): 1)održati postojeće stanje stanišnih tipova i spriječiti pogoršanje stanje ili uništavanje područja provođenjem postupaka ocjene prihvatljivosti zahavta za prirodu.

Novi, nerealno kratki rokovi u dijelu postupka koji se odnosi na zaštitu prirode

onemogućavaju djelotvornu primjenu propisa s područja zaštite prirode. Odredbe čl. 20 nacrtu izmjena Uredbe su u praksi neizvedive, ali i u suprotnosti s odredbama Zakona o zaštiti prirode i Pravilnika o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu. Kompenzacijske uvjete nije moguće utvrditi u zadanom roku od 15 dana, kao što nije realno očekivati da će javna rasprava tijekom postupka utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa provesti u predviđenom roku od 15 dana. Osim toga, to je i u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti okoliša koji propisuje minimalno 30 dana za sudjelovanje javnosti u odlučivanju o okolišu.

čl. 20 (2):" Ukoliko tijelo nadležno za poslove zaštite prirode o pitanjima prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta ne odluči u roku iz stavka 1. ovoga članka, smatrat će se da se postupak procjene može nastaviti bez utvrđivanja tih pitanja. U tom slučaju postupak procjene nastavit će se po službenoj dužnosti donošenjem zaključka o nastavku postupka." Pošto je te rokove nemoguće poštivati, ukoliko se ovakve izmjene članka 20. usvoje, doći će do neminovnih šteta na najvrjednijim dijelovima prirode odnosno na područjima ekološke mreže. Kome to koristi? Što se htjelo postići uvođenjem nerealno kratkih rokova?

Svima koji su imalo upućeni u EU Direktive s područja zaštite prirode jasno je da kompenzacijske uvjete nije moguće donijeti u roku od 15 dana. Prema EU propisima, s kojima naši moraju biti usklađeni, kompenzacijske mjere, između ostalog, moraju stupiti na snagu prije nego li se izda dopuštenje za provedbu zahvata. Što može potrajati i godinama.

Izbacivanje obaveze „odgovarajućeg akta izdanog u postupku ocjene prihvatljivosti zahvata za prirodu kao obaveznog sadržaja zahtjeva za procjenu utjecaja na okoliš“ iz čl. 6, stavak 2. točka 5. prvotne Uredbe u suprotnosti je s odredbama čl. 36. st.2. Zakona o zaštiti prirode u kojem stoji da se za planirane zahvate za koje je obavezna PUO, ocjena prihvatljivosti zahvata za prirodu obavlja u sklopu PUO. Brisanjem stavka 2, odnosno njegove točke 5 nova Uredba o PUO izgubila bi vezu s Pravilnikom o ocjeni prihvatljivosti zahvata za prirodu, koje je obavezna temeljem Zakona o zaštiti prirode.

4. Predložene izmjene u Prilozima I., II. i III. višim kriterijima isključuju obavezu procjene utjecaja na okoliš za zahvate koji dokazano imaju značajni negativni utjecaj na okoliš

a)

Umjesto da se obaveza procjene utjecaja na okoliš za pojedine zahvate utvrđuje "od slučaja do slučaja", vi ste graničnim vrijednostima (i to vrlo visoko postavljenima) dopustili da mnogi zahvati značajnog negativnog utjecaja na okoliš budu izuzeti obaveze provedbe postupka PUO. Tako, na primjer, Direktiva EU o PUO utvrđuje obavezu provedbe postupka PUO za "(e) *contruction of roads*", što znači za sve ceste. Postupkom ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš od slučaja do slučaja prema utvrđenim kriterijima utvrđuje se za svaki pojedini slučaj postoji li vjerojatni negativni utjecaj odnosno potreba za postupkom PUO.

A vi ste iz Priloga III. izbrisali županijske i lokalne ceste duljine 5 km i više odnosno ukinuli ste obavezu koja je postojala u prvotnom tekstu Uredbe (nisu premještene ni u jedan drugi prilog; u prilogu 1 nalaze se samo autoceste i državne ceste). To bi značilo da ni za jednu županijsku cestu nije potrebno raditi postupak PUO? U Prilogu III. se nalaze tramvajske pruge, ali ne i županijske ceste? Razum nam govori da se radi o grešci, a iskustvo nam govori o postojanju namjere.

b)

Izmjene i Prilogu I.

Ista primjedba o previsokim graničnim vrijednostima, umjesto obaveze provedbe postupka PUO za sve zahvate, bez obzira na vrijednosti vrijedi i za:

19. Postrojenja za obradu neopasnog i komunalnog otpada termičkim ili drugim tehnološkim postupcima

kapaciteta 100 t/dan.

U Prilogu II. 6.2. stoji : "Građevine za biološku, termičku ili drugu tehnološku obradu otpada kapaciteta 10 t/dan ili više"

Drugim riječima za spalionice koje spaljuju manje od 100 tona na dan trebalo bi raditi ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš?? **Na ovome mjestu predlažemo da se postupak zaista učini "racionalnijim i učinkovitijim" za nositelja zahvata.** Umjesto da bezrazložno započinje dulji postupak koji obuhvaća i ocjenu o potrebi procjene utjecaja zahavta na okoliš za npr. spalionicu kapaciteta 90 t /dan, omogućite mu kraći postupak i uvedite obavezu provedbe postupka PUO za sve spalionice. Jer je sasvim izvjesno da postoji vjerojatnost značajnog negativnog utjecaja na okoliš kod takvih postrojenja.

Evo nekoliko zanimljivih podataka;

- od 1977. gdo 2002 . godine u Zagrebu je radilo postrojenje PUTO s kapacitetom od 10.000 tona godišnje ili 28 tona dnevno (izvor SUO RDF Holcim, 2006.)

- TC Holcim - postrojenje za zbrinjavanje RDF-a od 48 do 96 tona na dan (izvor SUO RDF Holcim, 2006.)

- 80.000 tona godišnje otpada se odlaže na pulskom gradskom deponiju (219 tona dnevno, podatak iz 2005.)

36. Dalekovodi, transformatorska i rasklopna postrojenja napona 220 kV i više duljine 10 km i više

Tako visoko postavljene kriterije su jednostavno neshvatljivi s aspekta zaštite priorde i okoliša. Obaveza procjene utjecaja na okoliš za pojedine zahvate treba se odrediti za sve zahvate, pa od slučaja do slučaja pojedinačno ocjenivati je li potrebno ili nije raditi PUO.

c)

Sljedeća odredba je naročito nerazumna:

42. Izmjena zahvata s ovog Priloga pri čemu izmijenjeni dio zahvata dosiže kriterije utvrđene ovim Prilogom.

Ako netko ima vjetroelektranu od 20 MW i želi ju nadograditi s dodatnih 19 MW, to znači da ne mora provesti postupak PUO premda je ukpna vrijednost 39 MW? Ili ako već ima skladište nafte od 50.000 tona i želi nadograditi skladište s još 45.000 tona, ne treba mu postupak PUO?

U prvotnoj verziji Uredbe odnosno njenog Priloga I. stajalo je.

"39. SVAKA izmjena zahvata ili rekonstrukcija građevina s ovog popisa."

Zahtijevamo da se stavak 42. Priloga I. Nacrta prijedloga izmjena Uredbe vrati u oblik u kojem je obaveza bila utvrđena u Prilogu I. prvotne verzije Uredbe, odnosno utvrditi obavezu provedbe postupka PUO za svaku izmjenu iz popisa.

d)

Izmjene u Prilogu II.

9.1. Trgovački i prodajni centri građevinske bruto površine 50.000 m2 i više

5 ha je površina od oko 10 nogometnih igrališta. U Puli niti jedan trgovački centar s pripadajućim parkiralištem nema više od 5 hektara. Ali se više velikih trgovačkih centara nalaze jedan pored drugog i zajedno imaju značajno negativni utjecaj na okoliš. Takva je situacija vrlo slična ostalim gradovima u Hrvatskoj jer se trgovački centri u pravilu nalaze u istoj zoni.

Direktiva o PUO EU utvrdila je obavezu provedbe postupka PUO za svaki trgovački centar:" Annex II. 10 (c) - Urban development projects, including the construction of shopping centres and carparks", bez graničnih vrijednosti već procjenom od slučaja do slučaja.

Zato je potrebno utvrditi obavezu provedbe postupka procjene utjecaja na okoliš "od slučaja do slučaja", te prema kriterijima iz Direktive EU utvrditi postoji li za svaki pojedini slučaj vjerojatan negativni utjecaj. A ne da se ovako visoko postavljenim kriterijima i isključivanjem razmatranja kumulativnih učinaka omogući značajno negativni utjecaj na okoliš.

e)

Ista primjedba vrijedi i za sljedeću kategoriju:
- sportski i rekreacijski centri površine 10 ha ili više

f)

Naročito je zabrinjavajuća sljedeća izmjena koju predlažete - da se izuzmu obaveze provedbe postupka PUO: 11.1. Turističke zone površine 15 ha ili više i izvan granica građevinskog područja naselja.

Ovdje postoji opravdana sumnja da ste se za takvu izmjenu odlučili zbog pritiska utjecajnih predstavnika sektora. Zakonom o igralištima za golf je već dopuštena sramotna otimačina poljoprivrednog i šumskog zemljišta i izgradnja na zemljištu na kojem gradnja nikad nije bila dopuštena ni predviđena i kojim su neki građevinski poduzetnici i špekulanti stavljeni u povlaštenu položaj u odnosu na druge poduzetnike. Sada se omogućava i da se (u već pretjerano izgrađenom priobalju npr.) gradi na površini do 15 hektara bez postupka PUO?!

I u ovom je slučaju, kao i u slučaju Zakona o igralištima za golf, sasvim jasna vaša namjera kada ste iz Priloga II. prvotne Uredbe, u kojem je bila utvrđena obaveza ocjene o potrebi PUO za sve "turističke zone površine 5 ha ili više", postavili 3 puta višu donju granicu. I utvrdili dodatni uvjet "izvan granica građevinskog područja".

To znači da su turističke građevine u građevinskom području izuzete bilo kakve obaveze PUO. Zahvaljujući vojsci, unutar građevinskog područja Pula ima više od 600 hektara priobalja sačuvanog od izgradnje, koje je cijelo pretvoreno u turističke zone unatoč protivljenju cjelokupne lokalne javnosti. A takav je slučaj sigurno i u drugim gradovima u priobalju. Vi sada želite omogućiti da se u pretjeranom izgrađenom priobalju s poznatim infrastrukturnim problemima i značajnim negativnim utjecajima zbog masovnog turizma može dodatno graditi bez PUO. Zar ne bi Uredba o PUO trebala biti planski instrument za postizanje održivog razvoja?

Zahtijevamo da se zadrži odredba iz prvog teksta Uredbe o obavezi PUO za "turističke zone površine 5 ha ili više"

4) Koristimo ovu priliku izmjena i dopuna Uredbe o PUO da još jednom podnesemo svoje zahtjeve za izmjene koje smo vam uputili u vrijeme javne rasprave o prvotnom prijedlogu Uredbe, a koje niste željeli usvojiti:

a) Dostupnost javnosti svih dokumenata vezanih uz postupak - nije osigurana dostupnost čak ni cjelovitog teksta SUO javnosti - osim javnim uvidom na mjestu izlaganja papirnatog teksta SUO. U pripremi za javnu raspravu javnost može od nezavisnih stručnjaka zatražiti mišljenje o SUO. Stručnjaci i znanstvenici ne moraju nužno biti u mjestu javnog uvida - kako će javnosti biti dostupni svi relevantni dokumenti? Potrebno je osigurati pravo javnosti na cjelovitu informaciju, naročito na cjeloviti tekst SUO i na mišljenja tijela i osoba određenih posebnim propisima, a ne samo na sažetak SUO.

b) Nije u duhu EU Direktive potpuni izostanak informiranja javnosti o provedbi mjera zaštite okoliša utvrđenih rješenjem koje je temelj za izdavanje lokacijskih dozvola kod pojedinačnih zahvata u okoliš (monitoring javnosti). Nije definiran način na koji će način rezultati obaveznog monitoringa (praćenje mjera zaštite okoliša) biti dostupni javnosti odnosno na koji će način javnost moći pratiti naložene mjere ublažavanja

učinaka na okoliš. Stoga je dostupnost rezultata monitoringa na pro-aktivan način javnosti potrebno izričito navesti.

Da bi se rezultati monitoringa mogli uspoređivati s podacima iz rješenja nadležnog tijela ili lokacijske dozvole, potrebno je utvrditi izričitu obavezu čuvanja tj. ostavljanja na raspolaganju na Internetu sve dokumentacija vezane uz postupak PUO.

Postupak procjene utjecaja na okoliš, kako se provodio do sada, nije omogućavao usklađivanje stvarnog utjecaja nekog projekta sa predviđenim utjecajima iz Studije utjecaja na okoliš. Na taj je način zajednica lišena cikličkog procesa učenja iz konkretnih slučajeva.

U naprednijim propisima zahtijeva se ocjena "društvene prihvatljivosti" zahvata, a među indikatorima društvene prihvatljivosti zahvata su i potpisi ključnih aktera lokalne zajednice na obavezni sadržaj SUO ili njihovo obavezno uključivanje u praćenje mjera zaštite okoliša.

c) Uredba nije usklađena s EU direktivom o PUO (85/337/EEC , čl. 6., st. 2. i 3.) - gdje se izričito navodi "rano i učinkovito sudjelovanje " javnosti. Nije jasno na koji će se način osigurati "rano i učinkovito" sudjelovanje javnosti u ranoj fazi, ako obaveza utvrđivanja sadržaja studije nije obavezna. To znači da se javnosti daje mogućnost sudjelovanja tek u kasnoj fazi javne rasprave o studiji utjecaja na okoliš, što nije u duhu Direktive. **Uredba ne omogućava rano i učinkovito sudjelovanje javnosti. Minimalni zahtjev za rano i učinkovito sudjelovanje javnosti je uvođenje obaveze utvrđivanja sadržaja studije i uključivanje javnosti u toj fazi.**

d) Uredba propisuje javnost sjednica savjetodavog stručnog povjerenstva, ali Uredba ne predviđa obavještavanje javnosti o njihovom održavanju.

e) Povjerenstvo ima 5 članova i u njemu može sudjelovati JLS koja je nositelj zahvata, ali bez prava glasa. Radi se o sukobu interesa i treba ga onemogućiti.

f) Tijela i osobe po posebnim propisima imaju isto vrijeme od 30 dana za dostavljanje mišljenja na izdavanje upute za SUO kao i javnost, što znači da ih javnost ne može vidjeti. Isto vrijedi i za javnu raspravu. **Potrebno je omogućiti javnost dostupnost mišljenja tijela i osoba po posebnim propisima.**

g) Nije utvrđena obaveza konzultiranja s javnosti u fazi prikupljanja podataka o stanju okoliša.

Na znanje:

1. Delegacija EK u Hrvatskoj, Trg žrtava fašizma 6,10000 Zagreb (g. Davor Percan, gđa. Rima Joujou Deljkic)

2. Sabor RH, Saborski odbor za zaštitu okoliša (gđa Marijana Petir)

Projekt "Demokracija u praksi" financira EUROPSKA UNIJA. Za sadržaj ovog materijala odgovara isključivo Zelena Istra. Navedena stajališta ni u kojem slučaju ne odražavaju stavove Europske unije. The project "Demokracija u praksi" is funded by the EUROPEAN UNION. The content is the sole responsibility of Association Zelena Istra and can in no way be taken to reflect the views of the European Union."